

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm II. Inter corporalia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

examini referuantes. Vide Gl. in cit. c. quod translationem, ver. referuata, & quæ dixi lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 6. §. 1.

2 Corollarium I. Qui Pontificiæ potestati se opponit, seu iura eius violat, is magis ordinationi diuinæ resistit, quam si alteri humanæ potestati resisteret: Quandoquidem potestas Pontificia immediatè à Deo, & Christo Domino prouenit, c. quamuis, d. 21.

Corollarium II. Cur Duces Imperij municipalia statuta contra leges communes Cæsareas condere possint, non item Episcopi aliique Prælati quippiam contra vniuersales ecclesiæ canones statuere, vti hîc ex communi sententiâ docet Anton. de Butrio, c. 3. Ratio reddi debet, quia Imperator talem potestatem Ducibus concessit, vt quæ suis prouincijs conuenientia esse putarent, nonnunquã etiam aduersus communes leges decernerent.

3 At verò Pontifex talem potestatem Episcopis non concedit; cum valde expediat, vniuersales ecclesiæ canones omnibus locis obseruari. Interim tamen permittit Pontifex, vt per consuetudinem diuturnam, si ea specialiter reprobata non sit, neque ecclesiis damnosa, lex vniuersalis Pontificia tollatur, c. vlt. de consuet.

4 NOTANDVM II. Episcopus, vel Archiepiscopus electus, tamen si confirmatus sit, ante acceptam consecrationem, non debet absolute vocari Episcopus, sed cum addito, *Episcopus electus*, aut *confirmatus*. Similiter modo sic etiam dixi in c. Venerabilem, 34. de elect. Quòd Imperator antequam coronatus, & consecratus est, non absolute Imperator, sed *electus Imperator* vocari soleat; tamen si iura Imperij nihilominus administrare possit.

5 NOTANDVM III. Archiepiscopus vel Episcopus electus, & confirmatus, ante consecrationem potest beneficia conferre, & electos confirmare: Quia potest ea præstare, quæ ad iurisdictionem spectant, licet non ea, quæ ordinis sunt, iuxta c. suffraganeis, 11. de elect. & notat hîc Gl. ver. confirmasse.

Inter corporalia.

SUMMARIVM.

1. Vinculum spirituale fortius, seu minus dissolubile est, quam carnale, idèque matrimonium spirituale, quod est inter Episcopum & ecclesiam, solui non potest nisi auctoritate diuina.
2. Vnde Episcoporum translationes, & depositiones instituuntur, & eorum renouationes admittuntur à Pontifice non mera potestate humana, sed potius diuina, tanquam Vicario à Christo instituto.
3. Electos in Episcopos, & confirmatos solus Papa transferre potest.
4. Ob rationis identitatem seu paritatem in lege expressa extensio subinde fieri potest ad casus similes.
5. In materia communiter prohibita, quod concessum non reperitur, eò ipso prohibitum censeri debet.
6. Plus peccat (ceteris paribus) Superior, quam subditus, si ad idem factum prohibitum concurrat.
7. Facilius ignoscitur ei, & mitius punitur, qui ex simplicitate aut ignorantia peccat, quam qui ex certa scientia seu malitia.
8. Pontifex Episcopum ab ecclesia sua liberans non propriè dispensat in lege diuina, sed apponit conditionem, per quam lex obligare desinit.
9. Quamuis non videatur Christus determinatè quicquam præcepisse de Episcoporum officio indissolubili, sed id dispositioni Ecclesiæ reliquisse.

Discrimen est inter res corporales, ac spirituales, quòd illæ facilius generantur, quam corrumpuntur: in spiritualibus autem contrarium accidere solet. Nam Episcopus solus alicui ordinem conferre potest, sed solus auferre, seu degradare non potest, iuxta c. 2. de pœnis, in 6. Sed & Episcopi à Metro-

politani consecrantur : cum tamen non possint deponi, nisi à Rom. Pontifice. Quia ergo vinculum spirituale fortius, seu minus dissolubile est, quam carnale, carnale autem matrimonium humana potestate dissolui nequeat, iuxta verbum Domini Matth. 19, *Quod Deus coniunxit, homo non separet*: sequitur, neque matrimonium spirituale, quod inter Episcopum & ecclesiam suam est, nisi Dei auctoritate solui posse.

Postea obiectiones quasdam adiungit idem Innoc.

Prima: Frequenter à Romano Pontifice Episcoporum translationes, aut depositiones institui, aut renuntiationes admitti. Ad id respondet Innoc. III. Pontificem, hæc agere non mera potestate humana, sed potius diuina, tanquam Vicarium à Christo constitutum; neque tam per potestatem ipsi à conciliorum canonibus concessam, quam ex Christi institutione & priuilegio, quod Petro, & successoribus eius concessum est.

Altera obiectio: Cautum non reperiri de Episcopo non consecrato, quod absque Sedis Apostolicæ auctoritate Episcopatum deserere non possit. Ad id respondet Innoc. III. Idem de similibus, propter expressam rationis identitatem, iudicium esse oportere: Atqui Episcopus consecratus ideo sine licentia Papæ ecclesiam relinquere non potest, quia cum ipso spirituale matrimonium contractum est. Quæ ratio etiam procedit in electo post acceptam confirmationem: cum consecratio Episcopalis nihil addat ad vinculum erga ecclesiam contractum: quandoquidem fieri sepe solet, vt aliquis omnino liberatus ab ecclesia sua, nullique alteri ecclesiæ allegatus, characterem tamen, & ordinem Episcopalem conseruet.

Tertia obiectio: Quod in c. quoniam d. 100. ecclesiæ viduatæ dicuntur, donec eorum Episcopi consecrationem acceperint: Ad id respondet Innoc. ecclesiam viduatam dici, non absolutè, sed secundum quædam; quia eius Episcopus, quæ ad ordinis potestatem spectant, exercere non potest. Quia simili ratione ecclesiam viduatam dicere solemus, quæ Episcopum quidem habet, sed

inutilem ad exercenda Episcopalia munia.

Quarta: In eod. c. quoniam, habetur, si Episcopus ultra sex menses consecrationem petere negligat, secundum Metropolitanum iudicium compelli posse, vt cedat Episcopatu: Ergo Metropolitanus Episcopum nondum consecratum ecclesiâ suâ liberare potest. Respondet Innocentius primò; Non esse consequens, si Metropolitanò concessum fuit, vt Episcopum ab ecclesia sua auferat in penam, compellendo illum renuntiare Episcopatu, quod etiam translationem Episcopi, quæ ad gratiam spectat, instituire possit. Secundò: Illa ipsa cessio, seu renuntiatio non admittitur absque Romani Pontificis auctoritate, qui ppe qui Metropolitanò talem potestatem concessit. Quod si circa translationem Episcopi idem Metropolitanò permittere voluisset Pontifex Rom. vtique expressisset: enimuerò in talibus rebus prohibitum censetur, quod concessum non reperitur.

Postquam hæc disputauit Innocent. factū narrare aggreditur: Videt. Rhotomagensis Archiepiscopus absque Romani Pontificis auctoritate, Episcopum Eboracensem ecclesiâ suâ liberauit, & ad Andegauensem ecclesiam transeundi licentiam dedit: Illum verò suscepit, & consecrauit Archiepiscopus Turonensis: Eapropter Archiepiscopus Bituricensis iuxta Apostolicæ Sedis mandatum Archiepiscopos illos à confirmatione & consecratione Episcoporum; Episcopum verò ab executione Episcopalis officij suspendit. Cur autem Archiepiscopi, quamuis plus peccarint, tamen minus puniti fuerint, quam Episcopus, causam dat, quia propter spontaneam confessionem, & supplicationem deuotam, veniam merebantur: cum non ex malitia, sed potius ex simplicitate deliquerint. Sed quia etiam Episcopus reatum suum agnoscens misericordiam humiliter implorauit, ideo Innocent. III. liberat Episcopum à priore sua ecclesia, & cum Capitulum Andegauense in priore suo consensu, seu postulatione persistat, dat facultatem, vt à vinculo suspensionis absolutus, eandem ecclesiam gubernare possit.

Obijcitur I. contra discursum Innoc. ex diuersitate rerum corporalium & spirituum: Quod etiam carnale matrimonium facilius contrahi potest, videl. mutuo consensu, & tamen eodem consensu dissolui non possit: Ergo vniuersim verum non est, corporalia difficilius destrui, quam construantur. Respondeo: Quod matrimonium carnale non, sicuti alij contractus, mutuo consensu dissolui queat, id vel maximè habet ratione Sacramenti, seu sacri mysterij, adeoque quatenus spirituale quiddam est, uti dixi eod. tr. 10. p. 2. c. 1. Nihilominus autem procedit argumentatio Innoc. III. Si matrimonium carnale, quod plurimum de corporali participat, dissolui non potest, Christo id prohibente: maiore aliqua ratione credere debemus, Christum nolle, ut matrimonium spirituale dissoluatur.

NOTANDVM I. Cur inter alios Prælatos, & ecclesias suas matrimonium spirituale non ita contrahi censeatur, sicut inter Episcopum & ecclesiam suam, causa ista assignari debet, quia sacri canones non prohibent, illos ab ecclesiis suis transferri; dummodò proximi Superioris licentia accedat. At verò Episcopus ab ecclesia sua liberari non potest, excepta plenitudine potestatis Papalis. Ita notauit Abb. c. vlt. n. 5. hoc tit. vbi addit: Et ideo spectato communi iure solus Episcopus anulū deferre debet: sed alij Prælati ex præscripta consuetudine aut priuilegio. Neque etiam negari debet, latiore acceptione alios quoque Prælatos, qui Collegium habent, cui præfunt, præsertim si ordinariam & generalem iurisdictionem exerceant, ecclesiarum suarum sponfos dici posse.

NOTANDVM II. Ob identitatem seu paritatem rationis in lege expressæ, extensio quandoque fieri potest ad casus similes: cum de similibus idem iudicium esse debeat. Qua de re dixi lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 18. n. 9. §. Cæterum.

NOTANDVM III. In materia communiter prohibita, hæc regula tradi potest: Quod concessum non reperitur, eo ipso prohibitum censi debet: Idemque ferme est, si dicas, quod ius singulariter concessum

seu priuilegium ad alia extendi non debet, et sane, de priuilegijs, l. ius singulare, §. 6. iun. Gl. ff. de legibus. Contra verò, in materia communiter non prohibita intelligitur, quod prohibitum non reperitur, uti Gl. hic notat. ver. non inuenitur.

NOTANDVM IV. Cæteris paribus, plus peccat Superior, quam subditus, si ad idem factum prohibitum concurrat: v. g. Episcopus malè ordinans, magis culpabilis est, quam is, qui ab ipso ordines ita suscipit. Quia subditus quadantenus excusare se potest, quod iussum, consilium, aut saltem exemplum Superioris sui secutus sit.

NOTANDVM V. Facilius ignoscitur ei, seu mitius punitur is, qui ex simplicitate aut ignorantia, præsertim non crassa delinquit, quam si ex certa scientia, seu malitia. Qua de re dixi lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 20. assert. 2.

Obijcitur II. Vel est diuina traditio a lex, ut Episcopi à Sede sua non transferantur, vel est tantum Ecclesiastica, adeoque humana. Si prius dicatur, tum neque Pontifex dispensare poterit, cum Pontifex in lege diuina dispensare non possit. Si posterius dicatur, obstant verba Innoc. in hoc, & seq. c. vbi vult, pari modo Deum spiritualis, ac carnalis matrimonij dissolutionem suo tantum iudicio reseruasse. Responderi potest primò: Concedendo esse traditionem diuinam: tunc ad argumentum dici potest: Quando Sum. Pontifex Episcopum ab Ecclesia sua liberat, non propriè eum dispensare in lege diuina; sed apponere conditionem, per quam lex obligare desinit.

Pro cuius intellectu aduerte, quod docui etiam lib. 5. Theol. moral. tract. 10. p. 3. cap. 5. & lib. 5. tract. 3. cap. 6. assert. 2. Diuinas quasdam traditiones esse, quibus aliquid fieri iubetur, aut prohibetur, nisi Summus Pontifex Christi Vicarius ob bonum Ecclesiæ, aliud in casu speciali sciendum iudicarit: Videl. Quod matrimonium ratum indissolubile sit, excepto si Pontifex ob iustam publicæ necessitatis causam dissoluendum iudicarit: Tum verò nihil agitur contra legem, seu traditionem diuinam.

nam, sed apponitur conditio, per quam legis obligatio cessat. Ita etiam se res habet in causa proposito.

Secundò, & ut arbitror, melius respondetur: Christum determinatè nihil tradidisse, aut præcepisse de Episcoporum officio perpetuo, & indissolubili; sed id Ecclesiæ disponendum reliquisse: Est tamen lex illa seu traditio antiquissima, cuius initium ignoramus, ac proinde Apostolicam fateri cogimur: Excepta semper plenitudine potestatis Apostolicæ, cum ad bonum Ecclesiæ vniuersalis quandoque necessarium sit, tales sedium mutationes institueri, sicut aduertit Pelagius Papa in c. scias. 35. ead. q. 1. Ad verba Innoc. III. respondetur: Supremam Pontificiam potestatem non humanam, sed diuinam dici; quia immediatè prouenit non ab hominibus, sed à Deo ex Christi promissione, Matth. 16. Ioann. vi. Quo etiam sensu Apostolicæ traditiones, v.g. ieiunium quadragessimale, admixtio aquæ ad vinum consecrandum, interdum à Patribus vocantur diuina mandata; quia etiam Apostolorum decernendi potestas immediatè à Christo prouenit. Iussit enim Christus, saltem generatim, ut Apostoli ea ecclesijs constituerent, quæ ecclesiæ necessaria viderentur: quare non incongruè eorum constituta diuina dici possunt, cum etiam à sancto Spiritu reuerentur, ut falsitati & erroribus locus nullus esset.

CAPITVLVM III.

Quantò.

PARAPHRASIS.

Potestatem transferendi Episcopos ita iuri suo Christus reseruaui, ut soli eius Vicario B. Petro, & per hunc successoribus eius, speciali priuilegio concesserit: quamobrem omnis antiquitas, & Conciliorum canones testantur Romanæ Sedi, ob prærogatiuam eius, singularem reuerentiam exhibendam esse. Ex quo sequitur, quòd

non homo, sed potius Deus separat, quos Romanus Pontifex (qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit) ob ecclesiarum vtilitatem, non humana, sed potius diuina auctoritate separat. Quamobrem cum Episcopus Hildesheimensis suâ ecclesiâ desertâ, ad Herbipolensem propria auctoritate se transtulerit, præcipitur ei, ut ecclesiæ Herbipolensis administrationem penitus derelinquat, & ad Hildesheimensem, quâ improbè dereliquit, redire non permittatur: quia secundum sacros canones, qui ad ecclesiam, præsertim maiorem, aut ditiores, adeòque cupiditate honoris vel diuitiarum, se transtulit, vtrâque carere debet; (saltem post iudicis sententiam) neque enim plus colligitur ex c. si quis Episcopus, 31. causa 7. quæst. 1. Canonici verò ecclesiæ Herbipolensis, qui suffragia sua in dictum Episcopum contulerunt eligendo, à potestate eligendi pro ea vice suspenduntur: ut in eo ipsò puniantur, in quo peccauerunt.

SUMMARIUM.

Episcopus propria auctoritate ab vno episcopatu ad alterum se transferens, vtroque carere debet, saltem post iudicis sententiam.

Hoc e. ferme intelligitur ex præcedentibus. Id tamen dubitari potest, Cur verba illa Christi apud S. Matth. c. 19. *Quos Deus coniunxit, homo non separet*; Pontifex afferat ad statuendam indissolubilitatem Episcopatus, seu officij Episcopalis: cum certum sit, ijs verbis solum esse sermonem de matrimonio carnali. Respondeo; Argumentum ita formandum esse: Si matrimonium carnale insolubile est, sequitur etiâ spirituale insolubile esse oportere. Atqui carnale solui non posse humana potestate, constat ex Matth. 19. cap. ergo nec spirituale. Maior ostendi debet: tum quia spiritualia suapte naturâ difficilius destruantur, quàm carnalia: cum quia carnale ideo indissolubile est ex Dei institutione, quòd insolubilem Christi cum ecclesia coniunctionem